

Важливим кроком в боротьбі з корупцією став Закон України «Про боротьбу з корупцією», прийнятий 5 жовтня 1995 року [13].

Цей Закон уперше визначив поняття корупції і корупційних діянь та заклав основу для створення нормативної бази для подальшого правового регулювання боротьби з корупцією.

Література

1. Абдиев К.М. Понятие коррупции и система уголовно-правовых средств борьбы с ней (по материалам Кыргызской республики): Автореф. дис. ... к-та юрид.наук: 12.00.08/Акад. МВД РФ. – М., 1995. – С. 3.
2. Бортошек М. Римское право. Определения. Понятия. Термины. – М.: Политиздат, 1989. – С. 93.
3. Подопрыгора А.А. Основы Римского гражданского права. – К.: Вентури, 1995. – С. 29-30.
4. Кирпичников А.И. Взятка и коррупция в России. – Санкт-Петербург: Альфа, 1997. – С. 27.
5. М.І.Мельник. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії: Монографія. – К.: Атіка, 2001. – С. 10.
6. Кирпичников А.И. Взятка и коррупция в России. – Санкт-Петербург: Альфа, 1997. – С. 50.
7. Декрет РНК «О взяточничестве». Собрание узаконений и распоряжений правительства за 1917–1918 гг. Управление делами Совнаркома СССР. – М., 1942. – № 35. – Ст. 466-467.
8. Курицкий И.И., Гиммельфарб Л.А., Шахмантер Н.И. Уголовный кодекс УССР. Текст с постановленными разъяснениями из циркуляров и постановлений Наркомюста и Верх. Суда УССР и определений УКК Верховного Суда УССР (по 1 июля 1927 г.) с сопоставительной таблицей статей УК старой и новой редакции и алфавитно-предметным указателем. – Х., 1927. – С. 152.
9. Леонід Плющ. Гласність і період після гласності // Кур'єр ЮНЕСКО (корупція). – 1996, серпень. – С. 30-32.
10. Там само.
11. Розпорядження Президента України від 28 вересня 1992 року «Про додаткові заходи щодо посилення боротьби із злочинністю та зміцнення правопорядку в Україні» № 150/92-рп // Голос України. – 1992. – № 186.
12. Постанова Верховної Ради України від 26 січня 1993 року «Про стан виконання законів і постанов Верховної Ради України з питань правопорядку і заходи щодо посилення боротьби із злочинністю» // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 11. – Ст. 87.
13. Закон України «Про боротьбу з корупцією» від 5 жовтня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 34. – Ст. 266.

УДК 346.543

В.В. Ільков

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Здійснення соціально-економічних перетворень та подальше утвердження України як держави з ринковою економікою залежать від реалізації ефективної інвестиційної політики у сферах особистих майнових, немайнових та організаційних правовідносин.

Вирішення проблемних питань такої політики можливе через залучення іноземних інвестицій в Україну на умовах взаємовигідної співпраці у вільних економічних зонах (далі – ВЕЗ).

У ході провадження інвестиційної діяльності у ВЕЗ їх вагомим елементом виступають організаційно-правові відносини, правова природа, яких межує як з предметом адміністративного, так і цивільного права.

Дослідженню організаційно-правових відносин присвячені праці таких знах вчених-юристів як Ківалова С.В., Біли Л.Р., Красавчікова О.А. та інших.

Адміністративне право як наука повинна обґрунтовувати необхідність існування тих чи інших інститутів публічної влади, доводити доцільність створення нових чи реформування застарілих, а також вносити пропозиції щодо вдосконалення їх правового забезпечення, а також реалізації відповідних правовідносин (включаючи організаційно-правові), які за участі відповідних суб'єктів, є передумовою виникнення цивільно-правових відносин.

Особливими рисами організаційних відносин О.А. Красавчіков виокремлював особливості їх змісту, об'єкта, мети [5, с. 53]. До прикладу, змістом таких відносин виступають організаційні дії, які направлені на упорядкування (нормалізацію) таких «організаційних» відносин, об'єктом – організація відносин, взаємозв'язків, дій учасників (і, безпосередньо, упорядкування функціонування утвореного суб'єкта права).

Організаційні правовідносини розглядаються як відносини побудовані на началах координації та субкоординації соціальних зв'язків, направлених на упорядкування інших суспільних правовідносин, дій учасників, або на формування соціальних утворень (у тому числі суб'єктів права).

Адміністративне право як галузь національного права розглядаємо в позитивно-юридичному розумінні, тобто, як сукупність чинних адміністративно-правових норм нашої держави [1, с. 89].

Положеннями Закону України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» передбачалася можливість створення 11 різних функціональних видів ВЕЗ.

Законом України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» встановлювалася процедура створення ВЕЗ Верховною Радою України з ініціативи Президента України, Кабінету Міністрів України, місцевих рад та місцевих державних адміністрацій. Положеннями цього Закону дії Кабінету Міністрів щодо розгляду пропозицій про створення економічних зон і подання висновків до Верховної Ради України обмежувалися 60-денним строком, установлювалися перелік документів, які мають бути подані для ініціювання створення ВЕЗ, і зміст техніко-економічного обґрунтування доцільності створення ВЕЗ.

Окрему увагу слід звернути на питання адміністративного управління ВЕЗ. Закон України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» визначає такі органи управління:

- місцеві ради депутатів і місцеві державні адміністрації;
- органи господарського розвитку та управління зоною, що створюються за участі суб'єктів економічної діяльності України (резидентів) та іноземних суб'єктів (нерезидентів) (функції цього органу можуть бути покладені на одного із суб'єктів економічної діяльності зони) [2, с. 51].

Функції та повноваження цих органів визначають Закон України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» та відповідні закони про СЕЗ.

Водночас державне регулювання діяльності ВЕЗ провадять органи державної виконавчої влади України, до компетенції яких входить контроль за додержанням вимог законодавства на території, де створено ВЕЗ.

Закон України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» не встановлював безпосередньо особливі умови інвестиційної діяльності у ВЕЗ, а лише передбачав можливий сприятливий режим оподаткування, спеціальні валютно-фінансові умови та особливі митні умови, що можуть використовуватися на території СЕЗ.

Що ж до врегулювання правового статусу суб'єктів ВЕЗ, то Закон України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» встановлює свободу економічної діяльності для суб'єктів зони, але не містить їх визначення. Пропонується вирішити такі ознаки, характерні для всіх суб'єктів ВЕЗ України:

- вони є юридичними особами, розташованими на території вільної економічної зони;
- вони реалізують на цій території інвестиційний проект, вартість і розмір якого встановлено для кожної зони;
- інвестиційний проект затверджує компетентний орган;
- інвестиційний проект реалізують на підставі договору;
- суб'єкти ВЕЗ реєструють зазначені в Законі органи.

Так, вартість інвестиційного проекту для ВЕЗ «Порт Крим» становила не менше 100 тис. доларів США, а для ВЕЗ «Порто-франко» – не менше 1 млн. доларів США.

Затверджувала інвестиційний проект Рада з питань територій пріоритетного розвитку та спеціальної економічної зони «Порт Крим» у зоні «Порт Крим», а Одеська обласна державна адміністрація – у зоні «Порто-франко». Реєстрацію суб'єктів здійснюють у зонах «Порт Крим» і «Порто-франко» органи господарського розвитку та управління [6, с.56].

З метою належного правового регулювання створення ВЕЗ в Україні, Кабінет Міністрів України своїми постановами для кожної ВЕЗ окремо затверджував положення про реєстрацію суб'єктів ВЕЗ та порядок підготування інвестиційних проектів, що реалізуються на їхній території. У відповідних положеннях Кабінету Міністрів України визначались умови проведення реєстрації суб'єктів ВЕЗ, перелік документів, необхідних для реєстрації, компетенція органу, який здійснює реєстрацію, підстави скасування реєстрації, а також порядок підготування інвестиційних проектів, що реалізуються на території зони суб'єктами цієї зони.

З метою дослідження механізму правого регулювання створення ВЕЗ пропонується розглянути приклад СЕЗ «Закарпаття».

Так, законодавством визначено, що для залучення бюджетних інвестицій, сприяння їм, активізації спільно з іноземними інвесторами діяльності з метою,

виробництва товарів і послуг для експорту, постачання на внутрішній ринок високоякісної конкурентоспроможної продукції та послуг, залучення і впровадження нових технологій, ринкових методів господарювання, створення і розвитку сучасної виробничої, транспортної та ринкової інфраструктури, покращання використання природних і трудових ресурсів, прискорення соціально-економічного розвитку – створено СЕЗ «Закарпаття» [3], [4].

На виконання Указу Президента України «Про спеціальну економічну зону Закарпаття» від 09.12.1998 р. та Закону України «Про спеціальну економічну зону «Закарпаття» від 22 березня 2001 р. у СЕЗ «Закарпаття» було:

- визначено мету створення СЕЗ, термін, розміри, місце розташування, особливий режим інвестиційної діяльності;
- створено органи управління СЕЗ та розмежовано їхні повноваження;
- встановлено види підприємницької діяльності у СЕЗ;
- встановлено режим спеціальної митної зони і порядок ввезення (вивезення) товарів та інших об'єктів на території СЕЗ;
- визначено порядок проведення митного контролю, організації роботи з облаштування митної інфраструктури, застосування спеціального режиму оподаткування тощо.

Для впровадження згаданого вище Указу Президента України було розроблено та прийнято такі базові документи: розпорядження Голови Закарпатської ОДА «Про орган господарського розвитку спеціальної економічної зони «Закарпаття» від 05.08.1999 р. № 405, яким затверджено статут товариства з обмеженою відповідальністю «Орган господарського розвитку спеціальної економічної зони «Закарпаття» (ТОВ ОГР СЕЗ «Закарпаття»). У подальшому було дано доручення ТОВ ОГР розробити пакет нормативно-правових документів з питань створення механізму та організації функціонування СЕЗ.

Отже, цивільною правовою формою органу господарського розвитку СЕЗ «Закарпаття» виступає товариство з обмеженою відповідальністю.

На виконання доручення ТОВ ОГР СЕЗ «Закарпаття» був розробило Положення про порядок видачі дозволу (реєстрації) на провадження діяльності на території СЕЗ (визначено порядок подання, розгляду документів та видачі дозволу на провадження підприємницької діяльності на території СЕЗ), затвердило типові бланки заяви про одержання дозволу на провадження діяльності та свідоцтво на провадження підприємницької діяльності на території СЕЗ.

Закарпатською ОДА було затверджено й погоджено з Міністерством фінансів України розмір плати за реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності на території СЕЗ «Закарпаття» по видах економічної діяльності й порядок використання коштів, отриманих від реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності на території СЕЗ «Закарпаття».

Отже, створення СЕЗ мало за мету стимулювання інвестиційного процесу в Україні, який містить багато складових, яким передують організаційні правові відносини.

Модель організаційних відносин як складова та передумова виникнення правовідносин потребує більш глибокого вивчення та дослідження. На прикладі

інвестиційних правовідносин у вільних економічних зонах було проілюстровано лише деякі аспекти цієї проблематики. Найбільш вагомим є момент передування від організаційних відносин адміністративним та цивільно-правовим відносинам.

Література

1. Адміністративне право України: Підручник / За заг. ред. С.В. Ківалова. – Одеса: Юрид. література, 2003. – 896 с.
2. Губський Б. Проблеми міжнародного інвестування в Україні // Економіка України. – 1998. – № 1. – С. 51-56.
3. Закон України «Про спеціальний режим інвестиційної діяльності у Закарпатській області» від 24 грудня 1998р. // Урядовий кур'єр. – 1999. – 19 січня. – С. 5-6.
4. Закон України «Про спеціальну економічну зону «Закарпаття» від 22 березня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2001. – №23. – Ст. 111.
5. Красавчиков О.А. Организационные гражданско-правовые отношения // Советское государство и право. – 1966. – № 10. – С. 50-57.
6. Шпигельман Д. Зоны «порто-франко» Одесского региона // Одесские деловые новости. – 1996. – № 35. – С. 20-21.

УДК 351.77(477)

Т.В. Корольова

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Загальні концептуальні підходи до правового регулювання суспільних відносин у галузі охорони здоров'я визначаються Конституцією України. Орієнтація на створення в Україні соціальної держави (ст.1 Конституції) зумовила не тільки закріплення у Конституції права кожного на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування, зобов'язання держави щодо фінансування відповідних програм (ст. 49 Конституції), а й один з найвищих порівняно з конституціями інших пострадянських країн рівнів державних гарантій безоплатної медичної допомоги.

Метою цієї роботи є аналіз існуючих правових засад державного регулювання суспільних відносин у галузі охорони здоров'я і перспектив їх удосконалення.

Ст.49 Конституції гарантує безоплатне надання медичної допомоги у державних та комунальних закладах охорони здоров'я, мережа яких не може бути скорочена. А відповідно до Рішення Конституційного Суду щодо офіційного тлумачення положення ч. 3 ст. 49 Конституції від 29 травня 2002 р. № 10-рп/2002 безоплатність медичної допомоги означає надання її громадянам відповідними закладами охорони здоров'я незалежно від обсягу без оплати з боку громадян.

З огляду на обмеженість фінансових можливостей держави щодо забезпечення вказаних конституційних гарантій відбуваються спроби легалізувати альтернативні бюджету можливості фінансування галузі за допомогою змін